

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/22/2020
Identifikačné číslo spisu:	2113228260
Dátum vydania rozhodnutia:	23.07.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:2113228260.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ L. V., bytom V., 8. mája XXX/XX, 2/ V. V., bytom V., 8. mája XXX/XX, 3/ K. V., bytom V., A. XXX/XX, 4/ T. Z., bytom L. XXXX, 5/ F. F. A., bytom F.-V. F., L. XX/X, 6/ D. Q. B., bytom F.-V. F., X. parku XXX/XXB a 7/ K. V., bytom E., P. O. O. XXX/X, žalobcovia 1/ až 3/ zastúpení Mgr. Ľudovítom Paulovičom, advokátom so sídlom v Lučenci, M. Rázusa 19, proti žalovaným 1/ G. V., bytom K.-F., L. XX, zastúpenému Mgr. Petrom Odehnalom, advokátom so sídlom v Trnave, Vajanského 7, a 2/ Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., so sídlom v Bratislave, Dostojevského rad 4, IČO: 00 151 700, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 37C/358/2013, o dovolaní žalovanej 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 31. októbra 2017 sp. zn. 26Co/724/2015, takto

rozhodol:

V dovolacom konaní bude namiesto pôvodného žalobcu 3/ D. E. V. p o k r a č o v a ť s T. Z., bytom L. XXXX, ako žalobkyňou 4/, F. F. A., bytom F.-V. F., L. XX/X, ako žalobkyňou 5/, D. Q. B., bytom F.-V. F., X. parku XXX/XXB, ako žalobkyňou 6/ a K. V., bytom E., P. O. O. XXX/X, ako žalobkyňou 7/.

Dovolanie žalovanej 2/ o d m i e t a.

Žalobcovia 1/ až 3/ majú proti žalovanej 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Žalobcom 4/ až 7/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Okresný súd Trnava (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 15. apríla 2015 č. k. 37C/358/2013-203 uložil žalovanému 1/ povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 10 000 €, žalobcovi 2/ sumu 10 000 €, pôvodnému žalobcovi 3/ sumu 3 000 €, pôvodnej žalobkyňi 4/ (teraz žalobkyňi 3/, pozn.) sumu 3 000 €; vo zvyšku žalobu voči žalovanému 1/ zamietol; žalobu voči žalovanej 2/ zamietol; rozhodol, že žalobcovia a žalovaný 1/ nemajú právo na náhradu trov konania a žalovanej 2/ nepriznal náhradu trov

konania.

1.1. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne článkom 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, § 11, § 13 ods. 1, 2 a 3, § 16, § 415, § 420 ods. 1 a 3 Občianskeho zákonníka, § 4 ods. 1 a 2, § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len zákon č. 381/2001 Z. z.) ako aj poukazom na ustálenú súdnu prax RČ 21/1995 a R 29/2001. Vecne potom dôvodnosťou žaloby žalobcov voči žalovanému 1/, nestotožniac sa však s navrhovanou výškou nemajetkovej ujmy, ktorú žalobcovia žiadali priznať a nedôvodnosťou žaloby voči žalovanej 2/ (ako poisťovni, u ktorej bolo motorové vozidlo, ktorým bola spôsobená nehoda, poistené) z dôvodu nedostatku jej pasívnej vecnej legitimácie v tomto konaní. Pre posúdenie otázky pasívnej legitimácie poisťovne považoval za rozhodujúce, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla by malo pokrývať náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode len v prípade, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej, čo však, podľa jeho názoru, nebol prípad práve prejednávanej veci, keďže z § 4 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. nevyplýva, že by pod pojem škoda bolo možné podriaďovať aj nemajetkovú ujmu. Uplatnenie nároku v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka logicky a systematicky nespadá pod úpravu náhrady škody.

1.2. Pokiaľ ide o žalobu žalobcov voči žalovanému 1/, ktorou žiadali priznať nemajetkovú ujmu vo výške po 17 000 € žalobcom 1/ a 2/ a vo výške po 8 500 € pôvodným žalobcom 3/ a 4/ z dôvodu, že žalovaný 1/ zavinil smrť F. V., čím zasiahol do ich osobnostných práv, súd prvej inštancie sa so žalobou v zásade stotožnil po tom, čo mal z dokazovania za preukázané, že žalovaný 1/ XX. novembra XXXX na úseku cesty K. nad V. - Jatov viedol nákladné motorové vozidlo, ktorým narazil do protiidúceho osobného motorového vozidla, v dôsledku čoho jeho vodič F. V. utrpel viacero ťažkých zranení, ktorým na mieste nehody podľahol. Spôsobenie smrti blízkej osoby považoval za zásah do osobnostných práv pozostalých, hlavne do ich práva na súkromie a rodinný život, nakoľko vzťahy medzi nebohom F. V. a žalobcami (v 1. a 2. rade ako jeho synmi a v 3. a 4. rade ako jeho rodičmi) boli silné, pravidelne sa stretávali, chodili sa navštevovať a pomáhať si, nebolo medzi nimi žiadnych konfliktov a žalobcovia silne intenzívne prežívali a prežívajú smrť nebohého, s ktorým tvorili fungujúce rodinné spoločenstvo s dobre vyvinutými sociálnymi a citovými väzbami. Za zákonný a spravodlivý považoval postup podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, vyhodnotiac postup podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka za nepostačujúci, a ani nie dosť dobre možný vzhľadom na nezvratnosť situácie (smrť), t. j. v tomto konkrétnom prípade prichádza do úvahy náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch.

1.3. Pokiaľ ide o samotnú výšku nemajetkovej ujmy, dospel k záveru, že nie je namieste poskytnutie nemajetkovej ujmy vo výške tak, ako to požadujú žalobcovia, nakoľko nebol preukázaný mimoriadne masívny zásah do ich osobnostných práv, neboli preukázané mimoriadne zvýšené nepriaznivé následky smrti F. V. na žalobcov. Pri rozhodnutí vzal do úvahy skutočnosť, že žalobcovia a nebohý mali medzi sebou vytvorené silné väzby, ale jeho strata je zmiernená tým, že žalobcovia v 1. a 2. rade ostali žiť v spoločnej domácnosti ako dovtedy, pričom F. V. nebýval s nimi od roku 2011, žijú a fungujú v podstate "normálnym" životom (študujú, pracujú), pôvodní žalobcovia v 3. a 4. rade s nebohom dlho pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti nebývali (od roku 1989); nebolo preukázané, že smrť F. Šveca mala výrazne nepriaznivé následky na zdravotný stav žalobcov, neboli liečení psychiatricky, nevyhľadali pomoc psychológa, neboli hospitalizovaní, nebrali lieky, nič sa nezmenilo na ich spoločenskom alebo pracovnom postavení. Pri určení výšky nemajetkovej ujmy prihliadol aj na okolnosti, za ktorých k dopravnej nehode prišlo (zlyhanie techniky, pričom nebolo zistené úmyselné zavinenie, žalovaný 1/ závažným spôsobom neporušil právne predpisy), príjmové a majetkové pomery žalovaného 1/, jeho rodinné pomery ako i to, že žalovaný 1/ svoj čin úprimne oľutoval a žalobcom sa snažil ospravedlniť. Za primerané preto považoval priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v celkovej výške 26 000 €.

2. Na odvolanie žalobcov aj žalovaného 1/ Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 31. októbra 2017 sp. zn. 26Co/724/2015 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti vo veci samej, ktorým žalovanému 1/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 10 000 €, žalobcovi 2/ sumu 10 000 €, pôvodnému žalobcovi 3/ sumu 3 000 €, a pôvodne žalobkyni 4/ (teraz žalobkyni 3/, pozn.) sumu 3 000 €, potvrdil a v zamietajúcej časti žaloby voči žalovanej 2/ zmenil tak, že žalovanej 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 10 000 €, žalobcovi 2/ sumu 10 000 €, žalobcovi 3/ sumu 3 000 € a žalobkyni 4/ sumu 3 000 €, všetko v lehote do troch dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti

rozsudku tak, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného. Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti trov konania zmenil tak, že žalobcovia majú voči žalovanému 1/ a 2/ nárok na náhradu trov prvoinštančného ako aj odvolacieho konania v plnom rozsahu. V odôvodnení konštatoval, že odvolaniu žalovaného 1/ voči vyhovujúcej časti žaloby žalobcov nie je možné priznať úspech, keďže napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je v tejto časti vo výroku vecne správny, v dôsledku čoho boli splnené podmienky pre jeho potvrdenie v zmysle § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), čo však neplatilo pre rozhodnutie súdu prvej inštancie v časti zamietnutia žaloby vo veci samej voči žalovanej 2/ a v súvisiacom výroku o trovách konania, kde boli odvolania odvolateľov dôvodné.

2.1. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s argumentáciou použitou súdom prvej inštancie na podporu ním zvoleného spôsobu rozhodnutia v časti vo veci samej, ktorým uložil žalovanému 1/ povinnosť zaplatiť každému zo žalobcov 1/ a 2/ sumu 10 000 € a každému z pôvodných žalobcov 3/ a 4/ sumu 3 000 €, a to z dôvodu, že každému zo žalobcov vznikol právny nárok na náhradu ich nemajetkovej ujmy v peniazoch, považujúc plnenia priznané súdom prvej inštancie jednotlivo každému zo žalobcov za primerané závažnosti vzniknutej ujmy ako aj okolnostiam, za ktorých k porušeniu práva došlo a zohľadňujúce aj atribút proporcionality. Vzhľadom na intenzitu zásahu a jeho nenapraviteľné následky by bolo morálne zadost'účinenie nepostačujúce.

2.2. V otázke pasívnej vecnej legitímácie žalovanej 2/ dospel odvolací súd k záveru (rozdielne od súdu prvej inštancie), že je daná zodpovednosť za vzniknutú nemajetkovú ujmu (§ 13 Občianskeho zákonníka) a povinnosť žalovanej 2/ (pasívne vecne legitimovanej) poskytnúť žalobcom náhradu zásahom spôsobenej nemajetkovej ujmy v zmysle § 15 ods. 1 v spojení s § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z. z. Odvolacie námietky žalovanej 2/ vyhodnotil ako nedôvodné, pričom odkázal na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) vo veci Haasová proti Petrikovi a Holingovej, sp. zn. C-22/12 (ďalej len „Rozsudok“), v zmysle ktorého povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Eurokonformným výkladom pojmu „škoda na zdraví“ treba podľa názoru odvolacieho súdu dospieť k záveru, že do obsahu tohto pojmu patrí aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obetiach dopravnej nehody.

2.3. V danom spore bola podľa názoru odvolacieho súdu nepochybne preukázaná zodpovednosť žalovaného 1/ (poisteného u žalovanej 2/) za neoprávnený zásah do práv na ochranu osobnosti žalobcov. Súd prvej inštancie pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy správne prihliadol na závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy, ako aj na okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo. Závažnosť vzniknutej ujmy žalobcov a jej dôsledky mal riadne preukázané výsledkami vykonaného dokazovania. Smrťou ich blízkeho príbuzného došlo k nenávratnej deštrukcii dovtedajších osobných a rodinných vzťahov.

2.4. Z vykonaného dokazovania bolo nesporné, že zásah do osobnostných práv žalobcov (do ich práva na súkromný a rodinný život), v dôsledku ktorého utrpeli psychickú ujmu (nemateriálnu alebo nemajetkovú škodu na zdraví), bol spôsobený prevádzkou motorového vozidla, na ktoré sa vzťahovalo povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu u žalovanej 2/ ako poisťovateľa zodpovednosti žalovaného 1/. Preto žalobcom prislúcha právo, aby im tento poisťovateľ (žalovaná 2/) nahradil (ako poškodeným subjektom) žalobou uplatňovaný nárok, a to s poukazom na eurokonformný výklad ustanovenia § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 2/ (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Podľa jej názoru je rozhodovacia prax dovolacieho súdu rozdielna čo do riešenia otázky, či nemajetková ujma pozostalých po obetiach dopravných nehôd je alebo nie je krytá zákonom č. 381/2001 Z. z. ako aj otázky aplikácie eurokonformného výkladu vnútroštátneho predpisu ohľadom rozsahu poistného krytia, spočívajúcej v zohľadnení pravidla zákazu výkladu contra legem. Podľa názoru dovolateľky napadnutý rozsudok tieto otázky rieši nesprávne (§ 432 ods. 1 CSP).

3.1. Z hľadiska právneho posúdenia veci mala byť rozhodujúca vnútroštátna úprava zodpovednosti v zmysle uvedeného zákona, z ktorého vyplýva (iba) to, že poisťovňa je povinná nahradiť poškodenému materiálnu škodu (nie aj nemajetkovú ujmu). Dodala, že povinnosť eurokonformného výkladu je v

uvedenom prípade obmedzená všeobecnými zásadami práva, najmä právnou istotou a zákazom retroaktivity, a nemôže slúžiť ako základ pre výklad contra legem vnútroštátneho práva. Odvolací súd interpretoval ustanovenia tohto zákona spôsobom, ktorý sa prieči právnym záverom vyjadreným už skôr Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo/168/2009, 4Cdo/139/2011, 3Cdo/301/2012 a 8Cdo/219/2016. Podľa žalovanej 2/ nie je ani po vydaní Rozsudku dôvod na zmenu výkladu ustanovení zákona č. 381/2001 Z. z. Skutočnosť, že najvyšší súd v inom rozhodnutí (6MCdo/1/2016) dospel k opačným právnym záverom, znamená, že rozhodovacia prax dovolacieho súdu je rozdielna. Prípustnosť jej dovolania preto vyplýva z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP.

3.2. Záverom uviedla, že vzhľadom na uvedené rozhodnutia najvyššieho súdu (bod 3.1.), ktoré podali výklad aktuálneho právneho stavu v danej problematike v tom zmysle, že náhradu škody nie je možné žiadnym výkladom stotožniť s nemajetkovou ujmom, je zrejmé, že zosúladenie zákona č. 381/2001 Z. z. so smernicami Európskej únie nie je možné zákonne vykonať v podmienkach slovenskej legislatívy cestou eurokonformného výkladu, ale len zmenou právnej úpravy. Z týchto dôvodov žalovaná 2/ navrhla, aby najvyšší súd dovolaním napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu proti nej v celom rozsahu zamietne a prizná jej náhradu trov konania.

4. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu považujú za správny, zákonný a spravodlivý. S dovolaním žalovanej 2/ nesúhlasia a považujú ho za nedôvodné. Poukázali na rozhodnutie najvyššieho súdu z 31. júla 2017 sp. zn. 6MCdo/1/2016 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 61/2018 ako na ustálenú rozhodovaciu prax v tomto prípade, s ktorým sa v plnom rozsahu stotožňujú. Vzhľadom na uvedené navrhli, aby dovolací súd dovolanie žalovanej 2/ odmietol a priznal im náhradu trov dovolacieho konania.

5. Žalovaný 1/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dovolanie žalovanej 2/ považuje za nedôvodné; napadnutý rozsudok považuje za vecne správny. Rovnako poukázal na rozsudok najvyššieho súdu z 31. júla 2017 sp. zn. 6MCdo/1/2016 publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 61/2018 a navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalovanej 2/ zamietol ako nedôvodné a priznal mu náhradu trov dovolacieho konania.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. b/ CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ CSP).

7. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorým je možné napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu pri splnení zákonom stanovených predpokladov a podmienok. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania, resp. predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

8. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa.

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom

právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

12. Žalovaná 2/ v dovolaní uviedla, že prípustnosť jej dovolania vyplýva z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom riešená rozdielne.

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná právna otázka, ktorá už bola dovolacím súdom riešená, pri jej riešení však nedošlo k ustáleniu rozhodovacej praxe odvolacieho súdu preto, lebo jeho jednotlivé senáty naďalej zastávajú odlišné (rozdielne) právne názory, čo sa prejavuje v ich pretrvávajúcom rozdielnom rozhodovaní.

14. V danom prípade žalovaná 2/ v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom zadefinovala relevantnú právnu otázku a/ či nemajetková ujma pozostalých po obetiach dopravných nehôd je alebo nie je krytá zákonom č. 381/2001 Z. z., b/ otázku aplikácie eurokonformného výkladu vnútroštátneho predpisu ohľadom rozsahu poistného krytia, spočívajúcu v zohľadnení pravidla zákazu výkladu contra legem, t. j. či je daná jej pasívna vecná legitimácia. Prípustnosť dovolania je podľa žalovanej 2/ daná tým, že predmetná otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

15. Je pravdou, že najvyšší súd v uznesení sp. zn. 4Cdo/168/2009 dospel k záveru, že povinnosť poisťovne na plnenie z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa nevzťahuje na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Rozhodnutie sp. zn. 3Cdo/301/2012 založil najvyšší súd tiež (o. i.) na závere o nedostatku pasívnej legitimácie poisťovne v zmysle § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z. z. Na totožných záveroch spočívalo aj jeho rozhodnutie sp. zn. 8Cdo/219/2016, v ktorom zotrval na tom, že povinné zmluvné poistenie upravené zákonom č. 381/2001 Z. z. nekryje ujmu spôsobenú zásahom do osobnostných práv pozostalých po obeti dopravnej nehody. Na rovnakom právnom závere zotrval tiež v rozsudku sp. zn. 4Cdo/139/2011, podľa ktorého rozsah poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zakotvuje ustanovenie § 4 zákona č. 381/2001 Z. z., v ktorom však náhrada nemajetkovej ujmy zahrnutá nie je.

16. Na druhej strane je však tiež pravdou, že najvyšší súd v rozhodnutí z 31. júla 2017 sp. zn. 6MCdo/1/2016 pri riešení predmetných otázok zaujal opačné právne závery vychádzajúce z Rozsudku, v ktorom Súdny dvor vyslovil záver, že príslušné ustanovenia smerníc (Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972, Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005 a tiež Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990) o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenú blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu (v zmysle hmotnej i nehmotnej ujmy) upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Podľa názoru Súdneho dvora, ak vnútroštátne (slovenské) právo upravuje v týchto prípadoch (dopravných nehôd) zodpovednosť poisteného v dvoch právnych inštitútoch, a to v inštitúte zodpovednosti za škodu ako aj v inštitúte zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musia byť oba tieto druhy zodpovednosti predmetom poistného krytia.

16.1. V rozsudku sp. zn. 6MCdo/1/2016 (uvedené rozhodnutie bolo publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 61/2018) najvyšší súd

vysvetlil, že pri výklade pojmu škoda pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pretože citovaný zákon bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené toho času platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa pojmy „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“, z čoho je zrejmé, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú aj nemajetkovú.

17. Na označené rozhodnutia Súdneho dvora a najvyššieho súdu nadviazali ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, a to sp. zn. 1Cdo/179/2017, 2Cdo/41/2018, 3Cdo/230/2017, 4Cdo/91/2018, 5Cdo/178/2018, 6Cdo/143/2017, 7Cdo/65/2018, 8Cdo/6/2018. Z uvedeného je zrejmé, že právny názor v otázke pasívnej legitimácie poisťovne uvedený v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/168/2009, 4Cdo/139/2011, 3Cdo/301/2012 a 8Cdo/219/2016, na ktoré poukazovala žalovaná 2/, bol jeho neskoršou judikatúrou prekonaný. V otázke vecnej pasívnej legitimácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy uplatnenej pozostalými obeť dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla treba preto za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu považovať vyššie uvedený právny názor prijatý neskoršou judikatúrou najvyššieho súdu. Tento záver bol vyhodnotený ako ústavne konformný a udržateľný aj ústavným súdom v rozhodnutiach sp. zn. I. ÚS 474/2016, III. ÚS 646/2015, I. ÚS 206/2015 či II. ÚS 847/2016. Prípustnosť dovolania žalovanej 2/ preto z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP nemožno vyvodiť.

18. Dovolací súd na záver pripomína, že Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) už riešil otázku ústavnoprávných aspektov právnych úvah senátov najvyššieho súdu, ktoré boli vyjadrené (aj) v judikáte R 61/2018. V uznesení z 20. augusta 2019 sp. zn. I. ÚS 310/2019 v skutkovo a právne obdobnej veci týkajúcej sa (inej) sporiteľne odmietol jej sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú. V súvislosti s právnou otázkou (ne)možnosti eurokonformného výkladu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 381/2001 Z. z., ktorú nastolila v sťažnosti, odkázal na odôvodnenie nálezu sp. zn. II. ÚS 695/2017, v ktorom sa touto otázkou podrobne zaoberal, pričom dospel k záveru, že aplikáciu práva Európskej únie všeobecným súdom v obdobných prípadoch nemožno považovať za aplikáciu contra legem. Výklad pojmu „škoda na zdraví“ v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z. nesmie byť totiž popretím ústavného princípu, podľa ktorého majú byť vnútroštátne právne predpisy interpretované v súlade s princípmi európskej spolupráce a integrácie. Ústavný súd tiež konštatoval, že prísne formalistické odlišenie „nemateriálnej ujmy“ spočívajúcej v zásahu do osobnostných práv v dôsledku smrti blízkej osoby od škody v materiálnom zmysle podporené prípadným systematickým zaradením ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré regulujú ochranu osobnosti (na jednej strane) a náhradu škody (na druhej strane), nezodpovedá autonómnemu charakteru zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, ako to zdôraznil aj Rozsudok. Dodal, že najvyšším súdom prijatý judikát R 61/2018 je výsledkom ustálenia právneho názoru najvyššej súdnej inštancie všeobecného súdnictva na otázku pasívnej vecnej legitimácie poisťovne v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. Tento názor najvyššieho súdu predstavuje judikatórny smer, síce formálne nezáväzný, avšak nie bez normatívneho významu pre ďalšiu rozhodovaciu činnosť všeobecných súdov (vrátane najvyššieho súdu). K námietke sťažovateľky o porušení právnej istoty a zákazu retroaktivity ústavný súd v predmetnom uznesení uviedol, že judikatúra je právom v materiálnom zmysle, čo so sebou prináša aj povinnosť súdov svoju judikatúru meniť spôsobom, ktorý nenarušuje oprávnené očakávania adresátov právnych noriem. Zásadou vo všetkých štátoch s kontinentálnym právnym systémom práva je aplikácia novej sudcom vytvorenej normy na všetky aktuálne pred súdmi prebiehajúce kauzy (incidentná retrospektíva). V súlade s touto zásadou sa nový právny názor aplikuje do minulosti (retrospektívne). Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd netvorí právo, iba ho nachádza. Nepripúšťa sa, aby sa na právne vzťahy z minulosti aplikovali mylné právne názory. Zmena judikatúry deje s presvedčením, že predchádzajúca judikatúra bola nesprávnou interpretáciou práva. Zmena judikatúry je v tomto ohľade len opravou omylu vo výklade práva. Z tohto dôvodu nie je správny názor, že zmena judikatúry pôsobí retroaktívne. Ústavný súd na tomto základe uzavrel, že pokiaľ súdy

dospeli k názoru o možnosti extenzívneho výkladu pojmu „škoda na zdraví“ podľa § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z., čo bolo pre posúdenie pasívnej vecnej legitímácie sťažovateľky (poistovne) v spore rozhodujúce, nejde o právny názor ústavne neudržateľný (obdobne III. ÚS 610/2017 a II. ÚS 847/2016) (3Cdo/174/2019).

19. Vzhľadom k tomu, že v dovolaní sa nedôvodne namieta nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, najvyšší súd dovolanie žalovanej 2/ odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. c/ CSP.

20. Najvyšší súd z obsahu spisu tiež zistil, že pôvodný žalobca 3/ D. zomrel po začatí dovolacieho konania X. septembra XXXX. V zmysle uznesenia Okresného súdu Levice zo 6. decembra 2018 č. k. 14D/105/2018-51 dedičmi zo zákona v prvej dedičskej skupine podľa § 473 Občianskeho zákonníka boli okrem žalobcov 1/ a 2/ jeho dcéry T. F. Ing. Q. a pozostalá manželka K..

20.1. S poukazom na ustanovenia § 438 ods. 1, § 161 ods. 1, § 61 a § 63 ods. 1 a 2 CSP najvyšší súd rozhodol, že v konaní bude pokračovať s dedičkami pôvodného žalobcu 3/ označenými v predchádzajúcom bode tak, ako je uvedené v prvom výroku tohto rozhodnutia.

21. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.